

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет Обліку та аудиту
Кафедра обліку у виробничій сфері

Міждисциплінарна курсова робота з бухгалтерського обліку
на тему:

**Баланс (Звіт про фінансовий стан): методика формування
та аналіз показників**

Виконав:

студентка 5 курсу, ОПДм-11 групи
напряму підготовки:
облік та аудит у промисловості

Оцалюк А.В.

Керівник:

Мужевич Н.В.

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

_____

_____

(підпис) (прізвище та ініціал)

Тернопіль 2016

Вступ

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» усі підприємства та організації повинні на основі даних бухгалтерського обліку складати і подавати фінансову (бухгалтерську) звітність[1], баланс (Звіт про фінансовий стан(Додаток 1)), звіт про фінансові результати(Додаток 2), звіт про рух грошових коштів(Додаток 3), звіт про власний капітал(Додаток4). Ця необхідність зумовлена тим, що користувачі фінансової звітності потребують систематизованої інформації про діяльність підприємства, інвесторами або власниками якого вони є або бажають стати. Економічні рішення, які приймають користувачі фінансових звітів, вимагають оцінки здатності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також часу та впевненості в їх генеруванні. Власне цим і визначається, наприклад, спроможність підприємства здійснювати виплату заробітної плати або розраховуватися із постачальниками, своєчасно повертати позики, сплачувати дивіденди тощо.

Основною складовою фінансової звітності є баланс. Баланс – це не тільки один з елементів методу бухгалтерського обліку та документ бухгалтерської звітності, а й суттєве джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, аналізу та контролю як для внутрішніх так і для зовнішніх користувачів.

Баланс (французьке *balance* – ваги) – система показників, згрупованих у зведену відомість у вигляді двосторонньої таблиці, яка буде показувати наявність господарських засобів та джерел їх формування в грошовій оцінці на певну дату.

У балансі господарські засоби представлені, з одного боку, за їх видами, складу та функціональної ролі в процесі відтворення сукупного суспільного продукту, а з іншого – за джерелами їх формування і цільовим призначенням. Стан господарських засобів і їх джерел показується на певний момент, як правило, на перше число звітного періоду у вартісному вираженні. Беручи до уваги, що їх групування і узагальнення в балансі наводиться і на початок року,

можна стверджувати, що стан показників наведено не тільки в статистиці, але і в динаміці.

Це значно розширює межі пізнання сутності бухгалтерського балансу, його місця у визначенні фінансової стійкості економічного суб'єкта на ринку товарів, робіт, і послуг.

Сутність бухгалтерського балансу проявляється в його призначенні. З одного боку, він є частиною методу бухгалтерського обліку. З іншого боку, бухгалтерський баланс - одна з форм періодичної і річної звітності.

Серед інших складових методу бухгалтерського обліку двоїсте призначення характерно тільки для бухгалтерського балансу. У цій подвійності не тільки суть закону єдності протилежностей, а й основа для оцінки фінансового становища підприємства. З метою більшої доступності розуміння економічної сутності об'єктів, що відображаються у складі окремих статей, в балансі дане їх групування. Потенційні інвестори і кредитори вивчають і оцінюють зміст і відносини між окремими групами і підгрупами активу і пасиву балансу, їх взаємозв'язок між собою.

Бухгалтерський баланс є найбільш інформативною формою, яка дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Уміння читати баланс – знання змісту кожної його статті, способу її оцінки, ролі в діяльності підприємства, зв'язку з іншими статтями, характеристики цих змін для економіки підприємства. Уміння читання бухгалтерського балансу дає можливість:

- Одержати значний обсяг інформації про підприємство;
- визначити ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними засобами;
- Встановити, за рахунок, яких статей змінилася величина оборотних коштів;
- Оцінити загальний фінансовий стан підприємства навіть без розрахунків аналітичних показників.

Актуальність теми даної курсової роботи в тому, що бухгалтерський баланс є реальним засобом комунікації, завдяки яким:

- Керівники отримують уявлення про місце свого підприємства в системі аналогічних підприємств, правильності обраного стратегічного курсу, порівняльних характеристик ефективності використання ресурсів і прийнятті рішень найрізноманітніших питань по управлінню підприємством;

- Аудитори отримують підказку для вибору правильного рішення в процесі роботи, планування своєї перевірки, виявлення слабких місць в системі обліку і зон можливих навмисних і ненавмисних помилок у зовнішній звітності клієнта;

- Аналітики визначають напрямки фінансового аналізу.

Форму бухгалтерського балансу, а також інструкцію щодо його складання розробляє і затверджує Міністерство фінансів України за погодженням із Державним комітетом статистики України. Бухгалтерські баланси, як правило, бувають місячні, квартальні, піврічні, дев'ятимісячні та річні.

Для окремого відображення у балансі господарських засобів і джерел їх утворення баланс будується у вигляді двосторонньої таблиці. Ліва частина балансу, в якій відображаються господарські засоби, — називається актив, а права частина, в якій відображаються джерела утворення господарських засобів, — називається пасив. За умов, коли ліва частина балансу є активом, а права пасивом — форма балансу називається горизонтальною. Є країни, зокрема Японія та ін., де актив і пасив розміщуються в колонці один за одним. Така форма балансу називається вертикальною.

Як господарські засоби, так і джерела їх утворення у балансі показуються у розрізі статей. Отже, стаття балансу — це складова частина активу або пасиву балансу, яка являє собою відображення у грошовому вимірнику сукупності однорідних видів господарських засобів або джерел їх утворення. Так, в активі балансу є такі статті, як "Основні засоби", "Виробничі запаси", "Готова продукція", "Грошові кошти в національній валюті" та ін., а в пасиві — статті "Статутний капітал", "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)", "Короткострокові кредити банків" та ін.

1. Економічна сутність та нормативно-правова база складання балансу

2. ? hbceyrb nfrj;/

Управління фінансово-господарською діяльністю підприємства потребує своєчасної та достовірної інформації про стан та рух господарських засобів за складом і розміщенням, джерелами формування та цільовими призначеннями. Такі відомості можна отримати за допомогою бухгалтерського балансу. Слово "баланс" від французького означає ваги, врівноваженість.

Завдання балансу — дати узагальнену інформацію про активи і їх джерела у вартісному вимірнику на певну дату. Така інформація необхідна внутрішнім (менеджери, спеціалісти, працівники підприємства) та зовнішнім (акціонери, кредитори підприємства, податкові служби) користувачам для прийняття рішень.

Бухгалтерський баланс(Додаток 1)— метод узагальнення даних про і склад майна суб'єкта діяльності за видами (складом і використанням і джерелами утворення на певну дату в узагальненому і вартісному вимірнику (зазвичай на 1-ше число місяця).)

Форма балансу та порядок його заповнення в Україні регулюються ПСБО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [2]. Згідно зі ст. 11 "Загальні вимоги до фінансової звітності" Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" баланс, разом із звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів, звітом про власний капітал, звітністю за сегментами та примітками до звітів, є складовою фінансової звітності підприємства.

Таблиця 1

Підходи до трактування терміну «баланс» у бухгалтерському обліку

№	Трактування	Джерело
1	Баланс — це не просто складова методу бухгалтерського обліку, його елемент; це найважливіший документ бухгалтерської звітності, суттєве джерело інформації для управління,	Кужельний М. В. [3]

	планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю.	
2	Баланс — це групування інформації на початок і кінець звітного періоду, тобто підсумок господарських операцій на певну звітну дату.	В. О. Мец [4]
3	Бухгалтерський баланс — це прийом (спосіб) відображення стану господарських фактів — явищ і процесів — за ознаками їх ставлення до продуктивних сил (майновий аспект групування) і виробничих відносин (власницький аспект групування) на певний момент часу.	Сопко В.В. [5]
4	Баланс — це метод відображення стану господарських засобів (майна) за їхнім складом і джерелами утворення у вартісній оцінці на певну дату.	Швець В.Г. [6]
5	Баланс — це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.	П(С)БО 1 [7]

Слід зазначити, що міжнародні стандарти, на відміну від національних, не передбачають суворо фіксованої, конкретної форми балансу, а лише містять мінімальний перелік показників, які необхідно відобразити в ньому. До того ж цей перелік може бути збільшений за рахунок додаткових статей, якщо керівництво підприємства вважає ці статті істотними для достовірного відображення фінансового стану [8].

Баланси відображають різну економічну інформацію і в залежності від вимірників бувають:

о натуральні— характеризують джерела формування матеріальних ресурсів та напрямки їх використання. Використовується зазвичай при плануванні господарської діяльності підприємства;

о трудові— характеризують кількість та склад трудових ресурсів, їх розподіл та використання;

о вартісні— складаються у вартісному вираженні на рівні окремих підприємств, галузей, країни.

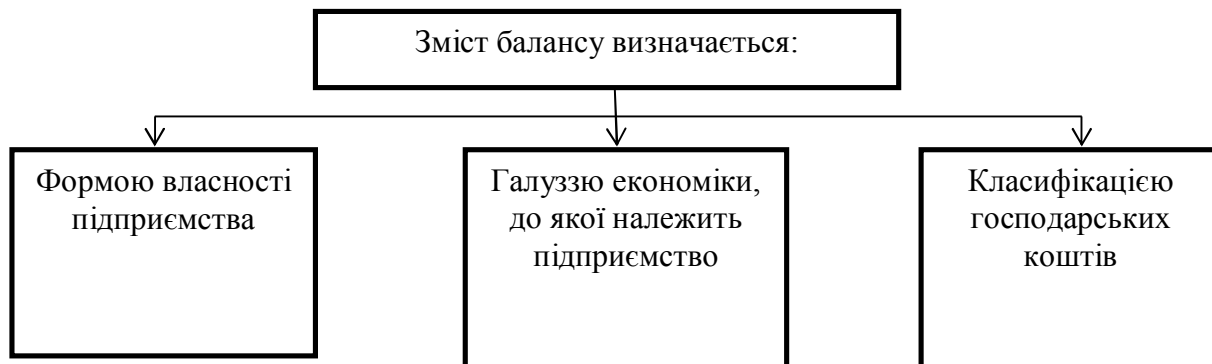

Рис. 1.1. Визначники змісту балансу.

Крім цього, баланси класифікують за:

За джерелами складання:

- інвентарні— складаються на підставі повного опису майна і є скороченим варіантом бухгалтерського балансу;
- книжкові— складаються на підставі запису в книгах без підтвердження інвентаризації;
- генеральні— поєднання інвентарного та книжкового балансів.

За обсягами даних:

- прості— баланси підприємств, які не мають структурних підрозділів;
- складні— баланси підприємств, які мають структурні підрозділи;
- зведені— складається об'єднанням підприємств і містять звітні дані всіх суб'єктів господарювання - учасників такого об'єднання.

За змістом виділяють баланси:

- сальдові— складаються шляхом підрахунку сальдо по рахунках;
- оборотні— баланси, які крім залишків активів та пасивів містять дані про їх рух, тобто дебетові та кредитові обороти;

- результативні— баланси доходів та витрат, які дають змогу визначити чистий прибуток;
- проміжні— баланси, які складаються на будь-яку дату залежно від потреб;
- шахові— баланси, які крім залишків на рахунках, містять кореспонденції по цих рахунках;
- порівняльні— баланси, в яких порівнюються статті звітнього балансу з відповідними статтями балансу за попередній період.

За формою баланси поділяють на:

- повні— баланси, які містять перелік всіх статей, які до них включаються;
- скорочені— містять обмежену кількість статей.

У практиці бухгалтерського обліку також мають місце такі види балансів:

- річний — складається за календарний рік як основний звітний період в діяльності підприємства;
- періодичний — складається за проміжні звітні періоди (місяць, квартал);
- об'єднувальний — складається при злитті кількох підприємств в одне;
- розподільний — складається у разі поділу одного великого підприємства на декілька менших суб'єктів господарювання з правами юридичних осіб;
- консолідований — складається шляхом впорядкованого додавання показників фінансової звітності дочірніх підприємств до аналогічних показників фінансової звітності материнського підприємства ;
- ліквідаційний — формується у випадку ліквідації підприємства з урахуванням умов розподілу активів для покриття зобов'язань підприємства та повернення коштів засновникам;
- баланс-нетто. Особливість його полягає в тому, що показники активів та капіталу відображаються за їх чистою вартістю. Наприклад, до підсумку балансу включається не первісна вартість дебіторської заборгованості та резерв сумнівних боргів, а її чиста реалізаційна вартість;

- баланс-брутто. Цей вид балансу передбачає включення всіх показників балансу до його підсумку. Наприклад, основні засоби за первісною вартістю будуть відображатися в активі, а накопичений знос, як джерело утворення, — в пасиві балансу. Тому чиста вартість основних засобів буде розраховуватися різницею між первісною вартістю та накопиченим зносом.

За будовою бухгалтерський баланс є двосторонньою таблицею: ліва частина — актив балансу, права — пасив балансу [9, с. 328].

Актив балансу — система показників, яка відображає склад і розміщення засобів підприємства, що об'єднані у якісно однорідні групи.

Активи відображені в балансі як вартість майна та боргових прав, які має та які контролює підприємство.

Активи — економічні ресурси, контрольовані підприємством, які, як очікується, зроблять вигідними майбутні операції.

Вони дають певне уявлення про потенціал підприємства щодо здійснення майбутніх витрат.

Пасив балансу — система показників, яка відображає джерела утворення та цільове призначення засобів підприємства, що об'єднані у якісно однорідні групи.

Засоби фінансування називають зобов'язаннями і відображають у пасиві балансу.

Різниця активів і зобов'язань — це вартість власних засобів підприємства (власний капітал).

Особливістю бухгалтерського балансу є рівність вартісних підсумків активу й пасиву, зумовлена тим, що в обох частинах відображають ту саму суму коштів, але за різним групуванням: в активі — за видами, в пасиві — за джерелами. Для здійснення будь-якого виду діяльності підприємство має відповідні господарські засоби (будівлі, обладнання, матеріали, гроші та ін.). Засоби, що знаходяться на підприємстві, у процесі здійснення конкретного виду діяльності (господарської операції) весь час змінюються: збільшуються (засоби одержують, виробляють) або зменшуються (засоби витрачають, продають, відвантажують).

Господарська операція — дія або подія, що зумовлює зміну в структурі активів (господарських засобів) і зобов'язань, у власному капіталі підприємства (джерелі господарських засобів). Усі господарські операції на підприємстві зумовлюють зміни в балансі. Існує чотири типи таких змін.

Перший тип — зміни, що відбуваються всередині активу балансу (наприклад, передача матеріалів у виробництво). При цьому підсумок активу балансу не змінюється.

Другий тип — зміни, що відбуваються всередині пасиву балансу (наприклад, утримання податків із зарплати). При цьому підсумок пасиву балансу не змінюється.

Третій тип — відбувається збільшення господарських засобів, яке завжди зумовлює збільшення джерела. Наприклад, одержані, але не оплачені матеріали від постачальників. Збільшилися засоби — збільшився й борг перед постачальниками. Отже, ця операція впливає на збільшення підсумків активу та пасиву на однакову величину.

Четвертий тип — відбувається зменшення господарських засобів, і на ту саму суму зменшується джерело. Наприклад, з рахунків у банку сплачують частину заборгованості за банківський кредит. Суму списують з рахунків у банку (стаття активу), і на та ж суму зменшується заборгованість за кредит (стаття пасиву). Отже, підсумки активу і пасиву балансу зменшуються на однакову величину [10, с. 85].

Джерелом правової інформації по складанню балансу є законодавство України.

Під час огляду нормативної бази велика увага приділяється законодавчим актам, що регулюють бухгалтерський облік на підприємстві, так як він є необхідною інформаційною базою для всіх підсистем управління (аналізу, аудиту, планування тощо).

Нормативна інформація надходить з постанов Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказів міністерства фінансів України, Державного

Комітету статистики України, інших міністерств та відомств. Нормативна інформація не може вступати в протиріччя з правовою інформацією. Важливим джерелом нормативної інформації щодо фінансових результатів є затверджені наказом Міністерства фінансів України План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування. Серед основних документів даної групи, що містять інформацію про доходи, витрати і прибуток, треба назвати національні міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, директиви ради Європейського Економічного Союзу, рекомендації науково-практичних конференцій тощо.

Функціонування будь-якого господарюючого суб'єкту значно залежить від нормативної бази, що регулює правові та економічні відносини підприємства з державою, з іншими підприємствами та організаціями, з трудовим колективом тощо. Тому одним із важливих питань є огляд нормативно-правової бази з обліку, аналізу і аудиту доходів від операційної діяльності підприємства.

Основні джерела нормативної бази:

Назва документа	Зміст
1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. зі змінами № 3422-IV (3422-15) від 09.02.2006 // ВВР, 2006, № 26, ст. 210.	Визначає правові засади регулювання організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” Наказ МФУ від 31.03.99р. №87	Розглядає всі вимоги до фінансової звітності.
3. МСФЗ 1 „Подання фінансових звітів”	Цей стандарт визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання.
4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. МФУ від 24.05.95 р. №88	Встановлюють порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємствами
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 „Зобов'язання”. Наказ МФУ від 31.01.2000 №20.	Це положення визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід” Наказ МФУ від 29.11.99 р. №290.	Цим положенням (стандартом) визначається зміст і форма доходу та відображення його в бухгалтерському

	обліку.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” Наказ МФУ від 31.12.99 р. №318.	Цим положенням (стандартом) визначається зміст і форма витрат та відображення його в бухгалтерському обліку.
8. . Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. МФУ від 24.05.95 р. №88	Встановлюють порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами

Основи нової системи бухгалтерського обліку були закладені в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” та конкретизовані у відповідних Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. Даний Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, визначає первинні облікові документи та регістри бухгалтерського обліку та інше. Що ж стосується Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), то це сукупність прийомів і процедур організації і методології бухгалтерського обліку та звітності, розроблених практикою і узагальнених наукою.

2. Структура балансу та методика його складання.

Змістовна частина бухгалтерського балансу визначається його будовою та структурою. У побудові активу і пасиву є як вітчизняна, так і світова практика. Загальну характеристику побудови активу і пасиву балансу у світовій і вітчизняній практиці показано в табл.2.1.

Таблиця 2.1. Порівняльна характеристика вітчизняної і світової практики побудови активу і пасиву балансу

	Актив	Пасив
Відчизняна практика	Актив будують у порядку зростання ліквідності: - нерухомість; - запаси; - кошти	Пасив будують за зобов'язаннями перед власниками коштів: спочатку своїми, а потім чужими
Світова практика	Актив будують у порядку убуття ліквідності: - грошові кошти; - товари та запаси; - нерухомість; - акціонерний капітал	Пасив будують за ступенем погашення: - поточні рахунки до оплати; - довготермінові пасиви; - акціонерний капітал

Діючий в Україні бухгалтерський баланс призначається не тільки для відображення стану господарських засобів та джерел їх формування на певну дату, а й для одержання інформації, необхідної для управління діяльністю підприємства, а також для задоволення потреб зовнішніх користувачів — статистичних, податкових, фінансових органів, банків, інвесторів та ін.

Діючий баланс підприємства має такі форму і структуру (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Розділи балансу підприємства

	Актив		Пасив
№ розділу	Назва розділу	№ розділу	Назва розділу
1	Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними	1	Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань

2	Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що необмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи 12 місяців з дати балансу	2	Довгострокові зобов'язання та забезпечення – всі зобов'язання та забезпечення, які не є поточними
3	Необоротні активи, утримуванні для продажу та групи вибуття	3	Поточні зобов'язання та забезпечення – зобов'язання та забезпечення, які будуть погашені протягом операційного циклу або 12 місяців з дати балансу
		4	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
		5	Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду (додатковий рядок Балансу)

Принципи заповнення :

Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду. Тож річний Баланс складають станом на кінець дня 31 грудня, а не «на 1 січня».

Одиниця виміру показників у формі № 1 — тис. грн. без десяткового знаку.

Баланс підприємства формою №1 заповнюють як підприємства, що застосовують МСФО, так і ті, що застосовують ПБО. Для того, щоб розрізнити, з використанням яких стандартів (міжнародних або національних) вона заповнена, передбачена спеціальна відмітка.

Можна не заповнювати статті, по яких відсутня інформація, а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових статей фінансової звітності, перерахованих в додатку 3 до НПБО-1.

Треба дотримуватися наступних умов:

01— Статті з типової форми №1 не наводяться у випадку, якщо відображена в них інформація буде неістотною, а також якщо в попередньому звітному періоді вона теж не наводилася. Тобто "прочерків" в «порожніх» статтях може не бути.

02— Статті з Переліку додаткових статей додаються, якщо інформація є суттєвою та оцінка статті може бути достовірно визначена[1].

Є статті, які у форму № 1 не включені взагалі. Адже звіти, що складаються згідно МСФО, можуть бути компактнішими, ніж їх попередники, оскільки в МСФО до деталізації статей фінансової звітності набагато менш жорсткі вимоги, ніж в ПБО. Склад статей, які повинен містити баланс, скорочений і узгоджується з параграфом 54 МСБО.

Згідно п.3 розділу I НПБО-1, суттєва інформація — це «інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності». Суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства [11].

Тобто, визначення істотності інформації відбувається як згідно із стандартами, так і з рішеннями керівництва підприємства.

Поки що в ПБО немає вимог про межі суттєвості інформації. Був лист Мінфіну № 31-08410-.../2515213 від 27.08.2013 на цю тему, але він нічого нового не зміг додати, окрім як розширено трактувати законодавство. Тракткування наступне: "кількісні критерії і якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події і статті фінансової звітності визначаються керівництвом підприємства", виходячи з потреб користувачів такої інформації, якщо такі критерії не встановлені не лише положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, але й «іншими нормативно-правовими актами».

В якості «інших нормативно-правових актів» Мінфін має на увазі Методичні рекомендації по обліковій політиці підприємства, затверджені наказом Мінфіну № 635 від 27.06.2013, в яких надані деякі критерії істотності ознак статей фінансової звітності.

03— Всі статті балансу мають бути розділені на оборотні/необоротні» (згідно з параграфом 60 МСБО 1). Потрібно дотримуватися принципу переведення довгострокових активів і зобов'язань, які підлягають погашенню протягом 12 місяців з дати балансу, до складу поточних [12].

Методика складання балансу

Бухгалтерський фінансовий звіт (табл. № 1 «Баланс») складається на основі бухгалтерських записів, що підтверджені відповідними правовими документами. Перед складанням бухгалтерського балансу за станом на перше число кожного місяця звіряють дані (обороты і сальдо) аналітичного обліку (аналітичних рахунків) з оборотами і сальдо на відповідних синтетичних рахунках.

Для порівняння даних заповнюють по двох графах: на початок і кінець звітного періоду. Дані у графу «на початок» заповнюють з бухгалтерського балансу минулого звітного періоду (року), «на кінець» — з Головної книги, звідки залишки по кожному рахунку переносять до балансу.

Баланс складають на бланку, де передбачене групування усіх статей активу і пасиву по розділах. При заповненні таблиці ф. № 1 балансу всі його статті оцінюють відповідно до затверджених правил оцінки статей балансу.

Статті балансу підприємства мають відповідати залишкам на аналітичних рахунках Головної книги (книга обліку господарських операцій) на кінець звітного періоду.

Суми статей балансу по рахунках коштів в банках і позик, одержаних від банків, мають відповідати випискам банків; по виконаних і зданих роботах та послугах, на які розрахункові документи передані в банк на інкасо, мають бути звірені з одержаними від банку реєстрами, прийнятими ним на інкасо платіжних вимог, та підтверджені актом взаємоперевірки.

У графі 3 показують відомості на початок року по вступному балансу, тобто дані графі 4 балансу річного звіту за попередній рік з урахуванням організаційної перебудови підприємства, переоцінки товарно-матеріальних цінностей тощо.

3. Порядок складання балансу та зміст його статей

В Україні Баланси підприємства складають за методом — нетто, тобто валюта Балансу підраховується за виключенням сум за регулюючими рахунками. До регулюючих рахунків відносяться:

- знос необоротних активів (13);
- резерв сумнівних боргів (38);
- вилучений капітал (45);
- неоплачений капітал (46);
- частка перестраховиків у страхових резервах (494—496).

Суми за регулюючими рахунками наводяться в Балансі у дужках і при підрахуванні підсумків віднімаються.[7]

Заповнення балансу (форма №1) за рядками (знаком "*" позначені вписувані рядки)

Актив:

1. Необоротні активи

Нематеріальні активи: рядок 1000. У статті відображається вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з ПБО 8. Рядок відображає залишкову вартість нематеріальних активів. Його показник розраховують у такий спосіб: Рядок 1000 = Рядок 1001 - Рядок 1002

Первісна вартість

— рядок1001. Сальдо Дт 12.

У рядку відображають первісну вартість (вартість придбання, собівартість розробки тощо) уведених в експлуатацію нематеріальних активів, визнаних такими за П(С)БО 8[13].

—

Накопичена

амортизація, рядок 1002, Сальдо Кт 133.

Рядок відображає суму амортизації нематеріальних активів, накопиченої за час їх експлуатації (наводиться в дужках).

Незавершені капітальні інвестиції: рядок 1005. Сальдо Дт 15.

У статті відображається вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (у т.ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу).

Вартість основних засобів та нематеріальних активів, внесених до статутного (пайового) фонду (капіталу) підприємства його засновниками (пайовиками, учасниками), вартість одержаних безоплатно основних засобів та нематеріальних активів і сума переоцінки необоротних активів до складу капітальних інвестицій не включаються і на рахунку 15 не відображаються. А тому і в цьому рядку не відображаються.

Основні засоби: рядок 1010.

У статті наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з П(С)БО 7[14], а також вартість основних засобів, отриманих у довірче управління або на праві господарського відання чи праві оперативного управління. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів.

Рядок 1010 відображає залишкову вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Показник рядка розраховується в такий спосіб:

$$\text{Рядок 1010} = \text{Рядок 1011} - \text{Рядок 1012}.$$

— *Первісна вартість:*
рядок 1011, Сальдо Дт 10, 11 (не враховується сальдо з Дт 100).

Тут наводять первісну (переоцінену) вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.

— *знос:* рядок 1012,
Сальдо Кт 131, 132 (не враховується знос інвестиційної нерухомості, якщо її облік ведуть за первісною вартістю).

Суму зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відображають за даними бухгалтер-ського обліку та наводять у дужках

Інвестиційна нерухомість: рядок 1015. У статті відображається вартість об'єктів, що віднесені до інвестиційної нерухомості згідно з ПБО 32[15].

1) Якщо підприємство обліковує інвестиційну нерухомість за первісною вартістю (з урахуванням зносу), то тут наводять її залишкову вартість. При цьому в додаткових статтях окремо наводяться первісна вартість інвестиційної нерухомості та сума зносу (у дужках).

$$\text{Рядок 1015} = \text{Рядок 1016} - \text{Рядок 1017}.$$

2) Якщо підприємство обліковує інвестиційну нерухомість не за первісною вартістю, то в такому рядку зазначають її справедливу вартість на дату балансу. Відповідно додаткових рядків не заповнюють.

Сальдо Дт 100.

Первісна вартість інвестиційної нерухомості: рядок 1016* Додаткові статті Балансу, Сальдо Дт 100, Кт 135.

Дані рядки вписують у форму Балансу, якщо інвестиційну нерухомість обліковують за первісною вартістю. У рядках наводять первісну вартість інвестиційної нерухомості та сума зносу (у дужках).

Знос інвестиційної нерухомості: рядок 1017*.

Довгострокові біологічні активи: рядок 1020. У статті відображається вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведеться за ПБО 30[16].

1) Якщо підприємство обліковує довгострокові біологічні активи за первісною вартістю з урахуванням зносу, то в такому рядку відображають їх залишкову вартість:

Рядок 1020 = Рядок 1021 - Рядок 1022.

2) Якщо довгострокові біологічні активи оцінюють за справедливою вартістю, тут наводять їх справедливу вартість на дату балансу.

Сальдо Дт 161, 163, 165.

Первісна вартість довгострокових біологічних активів : рядок 1021*,
Додаткові статті Балансу. Сальдо Дт 162, 164, 166, Кт 134.

Додаткові рядки заповнюють, коли довгострокові біологічні активи обліковують за первісною вартістю. У додаткових статтях окремо наводять їх первісну вартість та суму накопиченої амортизації (у дужках).

Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів : рядок 1022

Довгострокові фінансові інвестиції:

— які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств: рядок 1030. Сальдо Дт 141, 142, 143.

У рядках 1030 та 1035 наводять фінансові інвестиції, які підприємство має намір утримувати протягом періоду, що перевищує рік, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.

Окремо виділяють:

— інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств (в асоційовані, дочірні підприємства та в спільну діяльність);

— інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю чи собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції

— *інші фінансові інвестиції:* рядок 1035.

Довгострокова дебіторська заборгованість: рядок 1040. Сальдо Дт 181, 182, 183.

У рядку відображають заборгованість фізичних і юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців із дати балансу.

Відстрочені податкові активи: рядок 1045. Сальдо Дт 17.

У рядку показують суму податку на прибуток, що буде відшкодовано в наступних періодах (унаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки) і який визначається за ПБО 17[17].

Гудвіл: рядок 1050*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 191, 193.

Тут наводять суму перевищення вартості придбання над часткою покупця в справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання, що визначається відповідно до ПБО 19. Тобто лише вартість «позитивного гудвілу».

Відстрочені аквізиційні витрати: рядок 1060*. Додаткова стаття Балансу

У статті страховики відображають аквізиційні витрати, що мали місце протягом поточного та/або попередніх звітних періодів, але які належать до наступних звітних періодів та визнаються у витратах одночасно з визнанням відповідної заробленої премії протягом строку дії страхового договору (контракту).

Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах: рядок 1065*. Додаткова стаття Балансу. У статті страховики відображають кошти в централізованих страхових резервних фондах, зокрема, які перебувають в управлінні Моторно-транспортного страхового бюро України, але які належать страховикам. Інформація про залишки коштів у централізованих страхових резервних фондах включається до підсумку балансу.

Інші необоротні активи: рядок 1090. У статті відносять вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Необоротні активи».

Усього за розділом 1: рядок 1095. Такий показник розраховують як суму рядків 1000, 1005, 1010, 1015, N1020, 1030, 1035, 1040, 1045, N1050, 1060, 1065, 1090.

2. Оборотні активи:

Запаси : рядок 1100. Сальдо Дт20, 22, 23, 25, 26 та 27, 28 (згорнуте сальдо без урахування субрахунку 286).

У статті відображають загальну вартість активів, які визнаються запасами згідно з ПБО 9[18]:

01) які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

02) які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

03) які утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством. Якщо підприємство наводить у Балансі додаткові рядки 1101-1104, то показник рядка 1100 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1101, 1102, 1103, 1104.

Показник цього рядка стосовно запасів включають у підсумок балансу.

Виробничі запаси: рядок 1101*. Додаткова стаття Балансу . Сальдо Дт 20, 22.

Вартість запасів, МШП, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання під час нормального операційного циклу.

Незавершене виробництво: рядок 1102*. Додаткова стаття Балансу . Сальдо Дт 23, 25.

Витрати на незавершене виробництво та незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва та валова заборгованість замовників за будівельними контрактами.

Готова продукція: рядок 1103*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 26, 27.

Запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із

замовниками та відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), і роботи, які не прийняті замовником, відображаються у складі незавершеного виробництва.

Товари : рядок 1104*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 28 (за мінусом Дт 286 та Кт 285).

Вартість (без суми торговельних націнок) залишків товарів, які придбані підприємствами для подальшого продажу.

Поточні біологічні активи: рядок 1110. Сальдо Дт 21.

У статті відображають вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та у нагулі, птиця, звірі, кролики, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні та відгодівлі) за справедливою або первісною вартістю — залежно від методу оцінки, який застосовує підприємство.

Крім того, тут відображають біологічні активи рослинництва (зернові, технічні, овочеві й інші культури) за справедливою вартістю, облік яких ведеться за ПБО 30.

Депозити перестраховання: рядок 1115*. Додаткова стаття Балансу

У статті страховики наводять суму за угодами перестраховання, які характеризуються переданням незначного страхового ризику або відсутністю передання страхового ризику та використовуються переважно як засіб оптимізації грошових потоків у короткостроковій та середньостроковій перспективі.

Сума за угодами перестраховання включається до підсумку балансу

Векселі одержані: рядок 1120*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 34.

У статті відображають заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена вексями. Інформація щодо зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу.

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги: рядок 1125. Сальдо Дт 36 мінус сальдо Кт 38 (у частині, що стосується заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги).

У статті відображається заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті), скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто).

Дебіторська заборгованість за розрахунками:

— *за виданими авансами:* рядок 1130. Сальдо Дт 371.

Тут показують суму авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів, а також сплачений авансовий внесок із податку на прибуток згідно з податковим законодавством (саме в рядку 1130, а не

Зверніть увагу! Тут також відображаються дебетове сальдо 63 рахунка (Дт 63) за контрагентами й договорами, за якими перераховано аванси. Тобто сальдо по рахунку 63 відображається розгорнуто: за Дт 63 — у рядку 1130, за Кт 63 — у рядку 1615. Однак це лише у випадку, коли підприємство в бухобліку не використовує авансового субрахунку 371, а напряду відображає виданий аванс за Дт 63 Кт рахунка обліку грошових коштів (що трапляється доволі часто)

— *з бюджетом:* рядок 1135. Сальдо Дт 641 і 642.

У цій статті наводять дебіторську заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплату за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

Цей рядок повинен бути більшим або дорівнювати рядку 1136.

— *у тому числі з податку на прибуток:* рядок 1136. Сальдо Дт 64 (субрахунок податку на прибуток).

Окремий рядок відведено для відображення дебіторської заборгованості з податку на прибуток.

Показник цього рядка не підлягає включенню в підсумок балансу, адже така сума вже повинна бути врахована в цифри по рядку 1135 Балансу.

Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів: рядок 1140*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 373.

У статті відображають нараховані дивіденди, проценти, роялті тощо

Дебіторська заборгованість за розрахунками з внутрішніх розрахунків: рядок 1145*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 682,683 та 36, 377 (у частині пов'язаних сторін)

У статті відображають заборгованість пов'язаних сторін і дебіторську заборгованість із внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо.

Інша поточна дебіторська заборгованість: рядок 1155*. Сальдо Дт372, 374, 375, 376, Дт377, 378, 65.

У статті відображають заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість або яка не може бути включена в інші статті дебіторської заборгованості та яка відображається в складі оборотних активів.

Показники наводяться в Балансі за вартістю, яка визначається згідно з ПБО 10[19].

Поточні фінансові інвестиції: рядок 1160. Сальдо Дт 352.

Стаття присвячена фінансовим інвестиціям, які підприємства мають намір утримувати протягом періоду, що не перевищує року та які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

Крім того, тут знаходять місце довгострокові фінансові інвестиції, котрі підлягають погашенню протягом 12 місяців із дати балансу.

Гроші та їх еквіваленти: рядок 1065. Сальдо Дт 30, 31, 313, 333, 335, 351

У статті відображають готівку в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей (у національній та іноземній валюті, яка перерахована в національну за правилами ПБО).

Кошти, які внаслідок обмежень не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу, виключають із цього рядка та відносять до необоротних активів.

Якщо різні види грошей та їх еквівалентів розшифровують у додаткових рядках, то показник такого рядка 1165 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1166, 1167.

Готівка: рядок 1166*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт301, 302.

Готівка в касі підприємства. У підсумок Балансу ця стаття не включається.

Рахунки в банках: рядок 1167*. Додаткова стаття Балансу. Сальдо Дт 311, 312, 313.

Гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій. У підсумок Балансу ця стаття не включається.

Витрати майбутніх періодів: рядок 1170. Сальдо Дт 39.

У такому рядку відображають витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів

Частка перестраховика в страхових резервах у тому числі в: 1180*.

Додаткові статті Балансу

У додаткових рядках 1180—1184 страховики наводять визначену та оцінену суму частки перестраховиків у страхових резервах кожного виду відповідно до вимог чинного законодавства. У підсумок балансу включається загальна сума частки перестраховальника в страхових резервах.

Рядок 1180 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1181, 1182, 1183, 1184

— резервах довгострокових зобов'язань	1181*
— резервах збитків або резервах належних виплат	1182*
— резервах незароблених премій	1183*
— інших страхових резервах	1184*

Інші оборотні активи: рядок 1190. Зазначають вартість оборотних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Оборотні активи», у тому числі: вартість грошових документів підприємства в національній

та іноземній валюті; Сальдо Дт 331, 331, дебетове сальдо рахунків обліку ПДВ, Сальдо Дт 643, 644.

Усього за розділом II: 1195. Розрахунково рядок визначають як суму рядків NN 1100, 1110, 1115, 1120, N1125, 1130, 1135, 1140, 1145, N1155, 1160, 1165, 1170, 1180 та 1190.

III. Необоротні активи, 27а27имувані для продажу, 27а групи вибуття.

Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття: 1200. Сальдо Дт 286.

У розділі III, який складається лише з одного рядка 1200, відображається вартість необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до ПБО 27[20].

Зверніть увагу: У такому рядку не відобразатиметься необоротний актив, який не відповідає умовам згідно з ПБО 27. Навіть якщо він і призначений для продажу.

Баланс: рядок 1300. Баланс утворюється із суми рядків 1095, 1195 та 1200.

Нижче розглянуто заповнення кожного рядка пасиву балансу

I. Власний капітал

Зареєстрований (пайовий) капітал: рядок 1400. Сальдо Кт 40.

Наводиться зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства.

Внески до незареєстрованого статутного капіталу: рядок 1401*Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 404.

Інформація про внески, які надходять для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення та до реєстрації відповідних змін до установчих документів.

Капітал у дооцінках: рядок 1405. Сальдо Кт 41.

У статті наводять суму дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів.

Додатковий капітал: рядок 1410. У статті знаходять своє місце:

1) емісійний дохід (сума, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість); Сальдо Кт 421;

2) сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал;
Сальдо Кт 422;

3) вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, накопичені курсові різниці, які відповідно до П(С)БО 21[21] відображають у складі власного капіталу;

4) інші складові додаткового капіталу. Сальдо Кт 423,424, 425.

Якщо показник цього рядка розшифровують у додаткових рядках 1411 та 1412, то такий рядок має бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1411 та 1412

Емісійний дохід: рядок 1411*Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 421.

У разі якщо інформація про розмір емісійного доходу відповідає ознакам суттєвості, вона розкривається в такому рядку.

Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включається до підсумку балансу.

Накопичені курсові різниці: рядок 7472*Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 425 (у частині суми курсових різниць, віднесених на збільшення власного капіталу). Інформація про розмір накопичених курсових різниць.

Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включається до підсумку балансу.

Резервний капітал: рядок 1415. Сальдо Кт 43.

У статті наводять суми резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток): рядок 1420. Сальдо Кт 441, Дт 442.

У статті відображається або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується під час визначення підсумку власного капіталу.

Вилучений капітал: рядок 1430. Сальдо Кт 45.

У статті господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума за цією статтею наводиться в дужках і підлягає вирахуванню під час визначення підсумку власного капіталу. А сам показник має бути меншим або дорівнювати рядку 1400.

Інші резерви: рядок 1435*. Додаткова стаття Балансу.

У зазначеному додатковому рядку страховики наводять інші компоненти власного капіталу, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу. Сума інших резервів включається до підсумку балансу.

Усього за розділом І: рядок 1495. Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1400, 1405, 1410, 1415, 1435 «плюс» або «мінус» рядок 1420 «мінус» рядки 1425, 1430.

II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення

Відстрочені податкові зобов'язання: рядок 1500. Сальдо Кт 54.

У статті наводиться сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах і визначається за П(С)БО 17 [17].

Пенсійні зобов'язання: рядок 2505*, Додаткова стаття Балансу.

Сальдо Кт 472 (у частині зазначених пенсійних зобов'язань).

У цьому рядку наводять довгострокові зобов'язання, пов'язані з виплатами по закінченні трудової діяльності. Сума пенсійних зобов'язань включається до підсумку балансу.

Довгострокові кредити банків: рядок 1510. Сальдо Кт 501, 502, 503, 504.

У статті відображають заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням.

Інші довгострокові зобов'язання: рядок 1515. Сальдо Кт 51, 52, 53, 55 (505, 506 у частині відсоткових позик).

Стаття відображає довгострокову заборгованість підприємства, що не включена до інших статей, у яких розкривається інформація про довгострокові зобов'язання, зокрема зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки.

Довгострокові забезпечення: рядок 1520. Сальдо Кг 47.

У статті відображають нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату складання Балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок.

Якщо підприємство додатково заповнює рядок 1521, то сума, наведена в рядку 1520, повинна бути більшою або дорівнювати рядку 1521.

Довгострокові забезпечення витрат персоналу: рядок 1521* Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 471, 472, 477 (у частині довгострокових забезпечень витрат персоналу).

Якщо довгострокова виплата персоналу може бути визнана суттєвою статтею балансу, то її наводять у цій додатковій статті.

Такий рядок лише розшифровує рядок 1520, і його не включають до підсумку балансу.

Цільове фінансування: рядок 1525. Сальдо Кт 48.

Наводиться залишок коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету та з інших джерел (у т.ч. кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств).

Якщо показник цільового фінансування конкретизують у додатковому рядку 1526, то рядок 1525 повинен бути більшим або дорівнювати йому.

Благодійна допомога: рядок 1526* Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 483. У цій додатковій статті відображають залишок коштів (вартість товарів, робіт, послуг), отриманих у вигляді благодійної допомоги, які відповідно до пп. 197.1.15 ПКУ звільняються від обкладення ПДВ.

До підсумку балансу цей рядок включається в складі рядка 152.

Страхові резерви у тому числі: рядок 1530*, Додаткові статті Балансу Сальдо Кт 49.

У додаткових рядках 1530-1534 статті страховики наводять і розшифровують суму резерву незароблених премій, резерву збитків або резерву належних виплат, резерву довгострокових зобов'язань та інших страхових резервів

До підсумку балансу йде загальна сума страхових резервів, тобто рядок 1530. Тому він має бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1531, 1532, 1533, 1534

— резерв дов-гострокових зобов'язань 1531*

— резерв збитків або резерв належних виплат
1532*

— резерв незароблених премій
1532*

— інші страхові резерви 1534*

Інвестиційні контракти: рядок 1535*, Додаткова стаття Балансу.

У цій статті страховики наводять суму за контрактами, які створюють фінансові активи чи фінансові зобов'язання та мають юридичну форму договору страхування, але які не передбачають передання страховику значного страхового ризику, отже, не відповідають визначенню страхового контракту Сума за інвестиційними контрактами включається до підсумку балансу.

Призовий фонд: 1540*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 475.

Підприємства, які провадять діяльність із випуску та проведення лотерей на території України, наводять за-лишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї відповідно до оприлюднених умов її випуску та проведення. Сума призового фонду включається до підсумку балансу

Резерв на виплату джек-поту: рядок 1545*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 476.

Підприємства, які провадять діяльність із випуску та проведення лотерей на території України, наводять залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі в лотереї.

Інформація щодо зазначеної суми включається до підсумку балансу

Усього за розділом II: рядок 1595. Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1500, 1505, 1510, 1515, 1520, 1525, 1530, 1535, 1540, 1545.

III. Поточні зобов'язання та забезпечення

Короткострокові кредити банків: рядок 1600. Сальдо Кт 60, 31 (якщо на цьому рахунку обліковується овердрафт).

Стаття призначена для відображення поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них кредитами.

Векселі видані: рядок 1605*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 62.

Сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу.

Поточна кредиторська заборгованість за:

— довгостроковими зобов'язаннями: рядок 1610. Сальдо Кт 61.

У статті відображається сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу.

— товари, роботи, послуги: рядок 1615. Сальдо Кт 63.

У статті відображають суму заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо вона наводиться в статті рядка 1605). Якщо ж заборгованість, забезпечена векселями, не відображається в рядку 1605, то її слід наводити в такому рядку (сальдо Кт 62).

— розрахунками з бюджетом: рядок 1620. Сальдо Кт 641, 642.

Ця стаття відображає заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства). Оскільки в рядку 1621 додатково показують заборгованість за податком на прибуток, то показник такого рядка повинен бути більшим або дорівнювати йому.

— у тому числі з податку на прибуток: рядок 1621. Сальдо Кт 641 (субрахунок податку на прибуток).

В окремому рядку зазначають поточну кредиторську заборгованість із податку на прибуток. Цей рядок враховують у підсумку балансу в складі рядка 1620.

— розрахунками зі страхування: рядок 1625. Сальдо Кт 65.

У статті відображається сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників.

— розрахунками з оплати праці: рядок 1630. Сальдо Кт 66.

У статті наводять заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату.

Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами : рядок 1635*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 681.

Сума авансів, одержаних від інших осіб. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу. Зверніть увагу! Якщо підприємство не використовує авансового субрахунку 681 (а показує такі аванси напяму через 361 субрахунок), то порядок відображення кредиторської заборгованості за одержаними авансами дещо зміниться.

Тоді залишок на рахунку 361 відобразатиметься розгорнуто: у такому рядку (1635) — сальдо Кт 361, а в рядку 1125 — сальдо Дт 361.

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками: рядок 1640*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 67.

Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і капіталу. Інформація щодо зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу.

Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків : рядок 1645*, Додаткова стаття Балансу. Сальдо Кт 682, 683 та 63 (у частині зобов'язань перед пов'язаними особами).

Такий рядок призначений для відображення заборгованості підприємства пов'язаним сторонам і кредиторської заборгованості з внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо.

Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю : рядок 1650*, Додаткова стаття Балансу.

У цій статті страховики відображають суму кредиторської заборгованості за страховими виплатами, страховими преміями, отриманими авансами, суму кредиторської заборгованості перед страховими агентами, брокерами та посередниками й премій до сплати перестраховикам, іншу кредиторську

заборгованість за страховою діяльністю. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу.

Поточні забезпечення: рядок 1660. Сальдо Кт 471, 473, 474 (у частині поточних забезпечень).

Тут наводять суму забезпечень, які планується використати протягом 12 місяців із дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено.

Доходи майбутніх періодів: рядок 1665. Сальдо Кт 69.

У цій статті наводять доходи, отримані протягом поточного чи попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів.

Відстрочені комісійні доходи від пере страховиків: рядок 1670*, Додаткова стаття Балансу.

У цій статті страховики наводять неамортизований залишок комісійних винагород, отримуваних від перестраховиків, які були віднесені на майбутні періоди для їх відповідності преміям, переданим у перестраховування. Інформація щодо відстрочених комісійних доходів від перестраховиків включається до підсумку балансу.

Інші поточні зобов'язання: рядок 1690. У статті фіксують суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включеними в інші статті, наведені в розділі III.

Усього за розділом III: рядок 1695. Показник цього рядка розраховують як суму рядків 1600, 1605, 1610, 1615, 1620, 1625, 1630, 1635, 1640, 1645, 1650, 1660, 1665, 1670, 1690.

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття: рядок 1700. Сальдо Кт 680.

Для розділу IV відведено лише один рядок, де відображають власне зобов'язання, що визначаються відповідно до П(С)БО 27 [20].

V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду :рядок 1800*. У додатковому розділі V, для якого теж відведено лише один рядок, недержавні пенсійні фонди відображають різницю між вартістю активів пенсійного фонду на

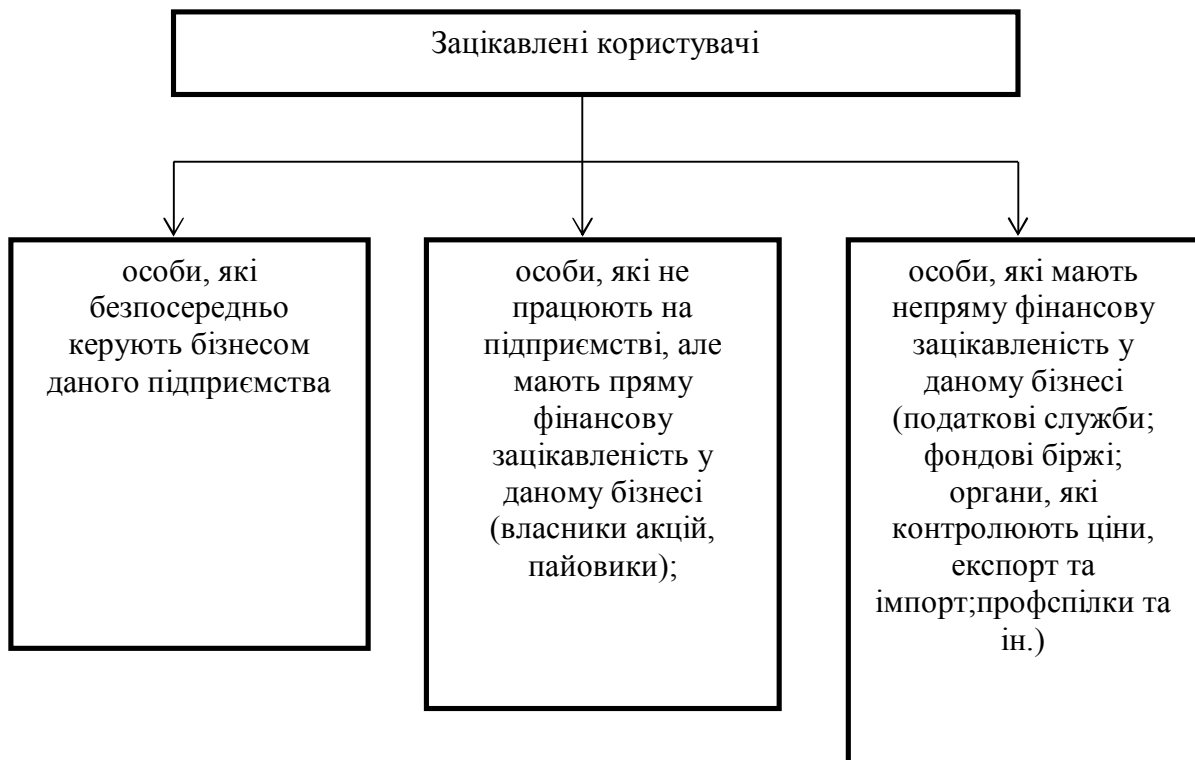
звітну дату та сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на звітну дату. Показник цього рядка включають до підсумку балансу.

Баланс : рядок 1900. Баланс утворюється із суми рядків 1495, 1595, 1695, 1700, 1800 та дорівнює рядку 1300.

4. Оцінка фінансового стану згідно показників балансу.

В оцінці фінансового стану суб'єкта господарювання зацікавлені всі користувачі його фінансової звітності, які можна об'єднати в три групи:

1. особи, які
безпосередньо керують бізнесом даного підприємства;
2. особи, які не
працюють на підприємстві, але мають пряму фінансову зацікавленість у даному бізнесі (власники акцій, пайовики);
3. особи, які мають
непряму фінансову зацікавленість у даному бізнесі (податкові служби; фондові біржі; органи, які контролюють ціни, експорт та імпорт; профспілки та ін.).

Систематичний аналіз фінансового стану, який проводиться на підприємстві, є важливою умовою успішного управління його фінансами. Такий аналіз починають із загальної оцінки фінансового стану за даними бухгалтерського балансу.

Процес аналізу балансу містить такі основні аналітичні процедури:

— читання балансу з метою виявлення позитивних і негативних змін, що в ньому відбулися за звітний період;

— вивчення зміни валюти балансу у контексті дотримання підприємством "золотого правила ефективності" як необхідної передумови забезпечення стійкого фінансового стану;

— горизонтальний і вертикальний аналіз балансу для оцінки змін в обсязі і структурі майна підприємства та джерел його фінансування;

— перевірка відповідності змін у структурі капіталу підприємства їх нормативній динамічній моделі;

— оцінка стану фінансової рівноваги між активами і пасивами та задовільності структури балансу;

— узагальнення результатів аналізу балансу для попередньої оцінки фінансового стану підприємства.

Бухгалтерський баланс є дескриптивною моделлю фінансового стану підприємства. Саме тому економічне читання балансу, яке зводиться до перегляду статей активу і пасиву у їх взаємозв'язку, дає можливість користувачам звітності скласти загальне уявлення про фінансовий стан підприємства.

У процесі читання абсолютних показників балансу зазначають позитивні і негативні зміни, що в ньому відбулися за звітний період. Передусім, звертають увагу на наявність так званих "нездорових" статей і негативних змін у балансі, які свідчать про погіршення фінансового стану підприємства. До таких статей, наприклад, належать "Непокриті збитки", "Вилучений капітал", "Неоплачений капітал". Негативний вплив на фінансовий стан має наявність і збільшення сум за статтями "Інша поточна дебіторська заборгованість" та "Інші оборотні активи". Вони свідчать про іммобілізацію (відволікання) коштів підприємства на цілі, не передбачені фінансовим планом у зв'язку із порушеннями фінансово-господарської

дисципліни. Про проблеми у розрахунках з дебіторами за товари, роботи і послуги свідчить наявність сум за статтею "Резерв сумнівних боргів".

До негативних змін у балансі за звітний період, які порушують фінансову рівновагу, можна віднести такі:

- поява у балансі розглянутих вище "нездорових" статей та збільшення їх значень;

- зменшення валюти балансу, тобто загального розміру фінансових ресурсів підприємства;

- зниження обсягу власного капіталу;

- поява значних обсягів незавершеного будівництва за недостатності нормальних довгострокових джерел його фінансування;

- погіршення співвідношення обсягів оборотних активів і поточних зобов'язань, що свідчить про зменшення власного оборотного капіталу (ВОК) підприємства аж до його повної відсутності (коли поточні зобов'язання стають більшими за оборотні активи);

- значна зміна співвідношення поточної дебіторської і кредиторської заборгованості не на користь підприємства;

- збільшення резерву сумнівних боргів.

Такі зміни в балансі свідчать про наявність у підприємства певних фінансових труднощів, які ведуть до погіршення фінансового стану.

У процесі читання балансу зауважують також позитивні зміни, якщо вони є, наприклад: відсутність чи зменшення "нездорових" статей; збільшення власного капіталу; зростання валюти балансу; зменшення, а ще краще повна ліквідація у звітному періоді допущеної раніше іммобілізації коштів з обороту в необоротні активи та відновлення хоча б часткового самофінансування оборотних активів (повернення до стану перевищення оборотних активів над поточними зобов'язаннями); поліпшення стану дебіторської і кредиторської заборгованості та ін.

Всі зміни в балансі є наслідком господарсько-фінансової діяльності підприємства у звітному періоді, тому поглиблений його аналіз є можливим лише у поєднанні з даними інших форм фінансової звітності.

У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства виступає його ліквідність і платоспроможність. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в кошти платежу. Чим менше час, необхідний для перетворення окремого виду активів, тим вища його ліквідність. Таким чином, ліквідність підприємства — це його здатність перетворити свої активи в кошти платежу для погашення короткострокових зобов'язань.

Оцінку ліквідності підприємства виконують за допомогою системи фінансових коефіцієнтів, які дозволяють зіставити вартість поточних активів, що мають різний ступінь ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. До них належать:

- Коефіцієнт загальної ліквідності (Коефіцієнт покриття);
- Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт швидкої ліквідності);
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності ;
- Чистий оборотний капітал;

Коефіцієнт загальної ліквідності (Коефіцієнт покриття)

Характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Цей коефіцієнт дає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Оскільки поточні зобов'язання підприємства погашаються в основному за рахунок поточних активів, для забезпечення нормального рівня ліквідності необхідно, щоб вартість поточних активів перевищувала суму поточних зобов'язань (ця вимога також впливає з “модифікованого золотого фінансового правила”). Нормальним значенням даного коефіцієнта вважається 1,5...2,5, але не менше 1. Однак на його рівень впливає галузева належність підприємства, структура запасів, стан дебіторської заборгованості, тривалість виробничого циклу й інші фактори.

Значення коефіцієнта, рівне 1, припускає рівність поточних активів і пасивів. Однак якщо взяти до уваги, що ступінь ліквідності різних елементів поточних активів істотно відрізняється, можна допустити, що не всі активи будуть негайно

реалізовані або ж реалізовані по повній вартості, у результаті чого можлива загроза поліпшення фінансового стану підприємства. Крім того, у підприємства повинен бути деякий обсяг виробничих запасів для продовження виробничо-господарської діяльності після погашення всіх поточних зобов'язань.

Що стосується дебіторської заборгованості, то, по-перше, можлива наявність сумнівної й навіть безнадійної заборгованості, по-друге, при необхідності термінової інкасації дебіторської заборгованості підприємство може вдатися до обліку векселів або факторингових операцій, що веде до втрати частини її суми як оплати відповідних послуг.

Якщо ж значення коефіцієнта значно перевищує 1, то можна зробити висновок про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. З позиції кредиторів підприємства такої варіант формування оборотних коштів є найбільш прийнятним. Одночасно, з погляду менеджера, значне нагромадження запасів на підприємстві, відволікання коштів у дебіторську заборгованість може бути пов'язане з неефективним управлінням активами. У той же час підприємство, можливо, не повністю використовує свої можливості з одержання кредитів.

Розрахунок коефіцієнта загальної ліквідності проводиться за формулою:

$$\text{Кзл} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання};$$

Згідно балансу :

$$\text{Кзл} = \text{ф.1ряд.260} / \text{ф.1ряд.620};$$
 (Для підприємств України та суб'єктів малого підприємництва).

Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт швидкої ліквідності)

Коефіцієнт поточної ліквідності - показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Цей показник показує платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами. Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,6. Розраховується за формулою :

$K_{пл} = (\text{Оборотні активи} - \text{запаси}) / \text{поточні зобов'язання};$

Згідно балансу :

$K_{пл} = \text{ф.1}(\text{ряд.260-100-110-120-130-140}) / \text{ф.1ряд.620};$ (Для підприємств України)

$K_{пл} = \text{ф.1}(\text{ряд.260-100-110-130}) / \text{ф.1ряд.620};$ (Для суб'єктів малого підприємництва України форма звітності "м")

$K_{пл} = \text{ф.1}(\text{ряд.260-100}) / \text{ф.1ряд.620};$ (Для суб'єктів малого підприємництва України форма звітності "мс").

Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

Дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$K.a. = \text{Грошові активи} / \text{Поточні зобов'язання};$

Згідно балансу :

$K_a = \text{ф.1}(\text{ряд.220+230+240}) / \text{ф.1ряд.620};$ (Для підприємств України та суб'єктів малого підприємництва з формою звітності "м") .

$K_a = \text{ф.1}(\text{ряд.230+240}) / \text{ф.1ряд.620};$ (Для суб'єктів малого підприємництва України з формою звітності "мс") .

Теоретично значення коефіцієнта вважається достатнім, якщо воно перевищує 0,2...0,3. На практиці ж значення бувають значно нижчі, і за цим показником не можна відразу робити негативні висновки про можливість підприємства негайно погасити свої борги, тому що мало ймовірно, щоб всі кредитори підприємства одночасно пред'явили б йому свої вимоги. У той же час, занадто високе значення показника абсолютної ліквідності свідчить про нераціональне використання фінансових ресурсів.

Чистий оборотний капітал

Чистий оборотний капітал необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності.

Оптимальна сума чистого оборотного капіталу залежить від особливостей діяльності компанії, зокрема від її масштабів, обсягів реалізації, швидкості оборотності матеріальних запасів і дебіторської заборгованості. Недолік оборотного капіталу свідчить про нездатність підприємства вчасно погасити короткострокові зобов'язання.

Значне перевищення чистого оборотного капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства. Важливе аналітичне значення має розгляд темпів росту власного оборотного капіталу підприємства на фоні темпів інфляції.

Рекомендовані значення: > 0

Розраховується за формулою: Чок = поточні активи - поточні пасиви;

Згідно балансу:

Чок = ф.1.ряд.260 - ф.1.ряд.620 ; (Для підприємств України та суб'єктів малого підприємництва).

5. Шляхи удосконалення методики складання бухгалтерського балансу.

Питання складання фінансової звітності підприємств України досліджують багато науковців. Зокрема, актуальні проблеми висвітлено у працях відомих вітчизняних вчених-економістів: Ф. Бутинця, М. Білухи, Г. Вериги, С. Голова, Н. Литвина, В. Швеця, Н. Малюги, М. Пушкара. Серед зарубіжних дослідників варто назвати Р. Антоні, А. Афанасьєва, Дж. Блейка, Я. Вільямса, В. Качаліна, В. Ковальова, С. Модерова, Д. Орїле та ін. Наукові розробки зазначених фахівців стали основою для подальшого вивчення проблем та формування пропозицій щодо вдосконалення бухгалтерської фінансової звітності підприємств.

Відповідно до ст. 3 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та п. 4. П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства [2]. Об'єктом фінансової звітності є інформація про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Для того щоб фінансова звітність була зрозумілою користувачам, вона повинна містити дані про:

1. підприємство (назву, організаційно-правову форму, місце знаходження, короткий опис діяльності; назву органу управління, якому підпорядковується підприємство, або назву його материнської (холдингової) компанії та ін.);
2. дату звітності або звітного періоду. Якщо період, за який складено фінансовий звіт, відрізняється від звітного періоду, передбаченого Положенням (стандартом), то

причини і наслідки цього повинні бути розкриті у примітках до фінансової звітності;

3. валюту
звітності й одиницю виміру. Якщо валюта звітності відрізняється від валюти, в якій ведеться бухгалтерський облік, то підприємство повинно розкрити причини цього і методи, які були використані для переведення фінансових звітів з однієї валюти в іншу;

4. облікову
політику підприємства та її зміни, тобто принципи оцінки статей звітності, метод обліку щодо окремих статей звітності;

5. іншу
інформацію, розкриття якої передбачено відповідн ими положеннями (стандартами).

Використання різних методологічних прийомів призводить до неможливості зіставлення даних бухгалтерського обліку як з даними інших звітних періодів, так і за даними бухгалтерської звітності інших організацій, а це робить дані бухгалтерської звітності непридатними для макроекономічних розрахунків.

У діючій формі балансу форма № 1 „Баланс” всі статті згруповано за їх економічним змістом у трьох розділах активу та п’яти розділах пасиву, які мають відповідну назву.

Інформація про активи підприємства і його зобов’язання розглядається в двох аспектах — бухгалтерському і управлінському. Бухгалтерський аспект показує баланс активів підприємства та його зобов’язань, а управлінський — їх форму (продуктивна, грошова, товарна) і роль у підприємницькій діяльності. Оцінка конкурентоспроможності підприємства здійснюється за мінімальним обсягом витрачання активів у процесі господарської діяльності на одиницю готової продукції та мінімальним залишком постійно закріплених активів на балансі підприємства, що забезпечують максимальні обсяги підприємницької діяльності.

На мій погляд, з бухгалтерського балансу підприємства повинно впливати таке:

- структура капіталу (аспект фінансування);
- структура майна для отримання інформації про кредитоспроможність (аспект інвестування);
- взаємозв'язок структури капіталу і майна, що характеризуватиме платоспроможність підприємства.

Вважаю також, що необхідною умовою адекватного відображення стану активів і пасивів підприємства

є формування в системі балансу показників, пов'язаних з інтелектуальними ресурсами, які, на жаль, на сьогодні взагалі не представлені не тільки у вітчизняних П(С)БО, але і в зарубіжних обліково-аналітичних системах.

Введення проміжної ступені формування балансових даних має не тільки не збільшити, але навіть зменшити кількість арифметичних помилок, що виникають від неуважності, оскільки не дивлячись на додатковий обсяг записів, процес складання балансу стає більш впорядкований. Проблема введення проміжних джерел інформації не втратить своєї актуальності і з переходом до машинної форми обліку, адже володіючи перевагою наочності, вони як не можна краще підходять для неформального, суб'єктивного аналізу. Подібна техніка складання головної форми звітності здатна, за умови різноманіття методів дослідження, привести до мінімізації впливу обмежень властивих балансу. І значить, зробить його основою і кінцевим етапом стратегічної системи обліку.

Також пропоную інвентаризаційною комісією проводити попередні огляди об'єктів оренди. Це дозволить контролювати стан, напрями та ефективність використання орендованих приміщень, запобігати їх пошкодженню та псуванню.

Також, було б розумним додати до Приміток до річної фінансової звітності розділ «Інформація про основні засоби, щонадаються в оренду», оскільки, на мою думку, важливою для користувачів фінансової звітності є інформація про майно, яке використовується безпосередньо на підприємстві, і те, що знаходиться в оренді.

Усе перелічене розширюватиме аналітичні можливості оцінки фінансового стану і потенціалу підприємства. Реалізація їх передбачатиме агрегування статей балансу та зменшення кількості показників, а з іншого боку, введення в баланс нових видів активів, зобов'язань та власного капіталу.

Висновок:

Однією із основних форм фінансової звітності суб'єкта господарювання є Баланс, який складається на основі даних бухгалтерського обліку як системі суцільного, безперечного, документального відображення фінансово-господарської діяльності підприємства. Слід зазначити, що цей найважливіший документ бухгалтерської звітності, суттєве джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю.

У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства у тисячах гривень без десяткових знаків. За даними окремих регістрів бухгалтерського обліку складаються окремий баланс і відповідні форми фінансової звітності щодо зазначених господарських операцій. Показники окремого балансу і відповідних форм фінансової звітності включаються до балансу підприємства і відповідних форм фінансової звітності юридичної особи. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

За будовою бухгалтерський баланс є двосторонньою таблицею: ліва частина — актив балансу, права — пасив балансу.

Активи — економічні ресурси, контрольовані підприємством, які, як очікується, зроблять вигідними майбутні операції.

Вони дають певне уявлення про потенціал підприємства щодо здійснення майбутніх витрат.

Пасив балансу — система показників, яка відображає джерела утворення та цільове призначення засобів підприємства, що об'єднані у якісно однорідні групи.

Актив відображається в балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням. Зобов'язання відображаються у балансі, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається у балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

Діючий в Україні бухгалтерський баланс призначається не тільки для відображення стану господарських засобів та джерел їх формування на певну дату, а й для одержання інформації, необхідної для управління діяльністю підприємства, а також для задоволення потреб зовнішніх користувачів — статистичних, податкових, фінансових органів, банків, інвесторів та ін.

Бухгалтерський фінансовий звіт (табл. № 1 «Баланс») складається на основі бухгалтерських записів, що підтверджені відповідними правовими документами. Перед складанням бухгалтерського балансу за станом на перше число кожного місяця звіряють дані (обороты і сальдо) аналітичного обліку (аналітичних рахунків) з оборотами і сальдо на відповідних синтетичних рахунках.

Для порівняння даних заповнюють по двох графах: на початок і кінець звітного періоду. Дані у графу «на початок» заповнюють з бухгалтерського балансу минулого звітного періоду (року), «на кінець» — з Головної книги, звідки залишки по кожному рахунку переносять до балансу.

Баланс складають на бланку, де передбачене групування усіх статей активу і пасиву по розділах. При заповненні таблиці ф. № 1 балансу всі його статті оцінюють відповідно до затверджених правил оцінки статей балансу.

Статті балансу підприємства мають відповідати залишкам на аналітичних рахунках Головної книги (книга обліку господарських операцій) на кінець звітного періоду.

Суми статей балансу по рахунках коштів в банках і позик, одержаних від банків, мають відповідати випискам банків; по виконаних і зданих роботах та послугах, на які розрахункові документи передані в банк на інкасо, мають бути звірені з одержаними від банку реєстрами, прийнятими ним на інкасо платіжних вимог, та підтверджені актом взаємоперевірки.

У графі 3 показують відомості на початок року по вступному балансу, тобто дані графи 4 балансу річного звіту за попередній рік з урахуванням організаційної перебудови підприємства, переоцінки товарно-матеріальних цінностей тощо.

Щодо удосконалення організації складання балансу на підприємстві, пропоную інвентаризаційною комісією проводити попередні огляди об'єктів оренди. Це

дозволить контролювати стан, напрями та ефективність використання орендованих приміщень, запобігати їх пошкодженню та псуванню.

Також, я пропоную додати до Приміток до річної фінансової звітності розділ «Інформація про основні засоби, щонадаються в оренду», оскільки, на нашу думку, важливою для користувачів фінансової звітності є інформація про майно, яке використовується безпосередньо на підприємстві, і те, що знаходиться в оренді.